

Peret Blanc, el violinista de l'Alta Garrotxa

Text: Xevi Planas

Pere Sala, en Peret de can Blanc de Beget, és, als seus 75 anys, una institució ben viva en el món de la música tradicional dels Països Catalans. Aquest home afable de l'Alta Garrotxa, considerat l'últim violinista autodidacte del país, pertany a la gairebé extinta estirp dels músics sense solfa que toquen d'oïda. Encara en actiu, Peret Blanc continua aprenent i ensenyant melodies, i rep el sincer testimoni d'agraïment dels músics del Tradicionàrius, cicle que ha revifat la cançó popular i tradicional autòctona.

Fotos: Josep Maria Oliveras

om us agrada més que us diguin: Pere, Peret...?

– «A mi em diuen en Blanc, però Blanc és nom de casa. Jo sóc en Pere Sala i Soler, en Peret».

– Us ve de família, això de tocar el violí?

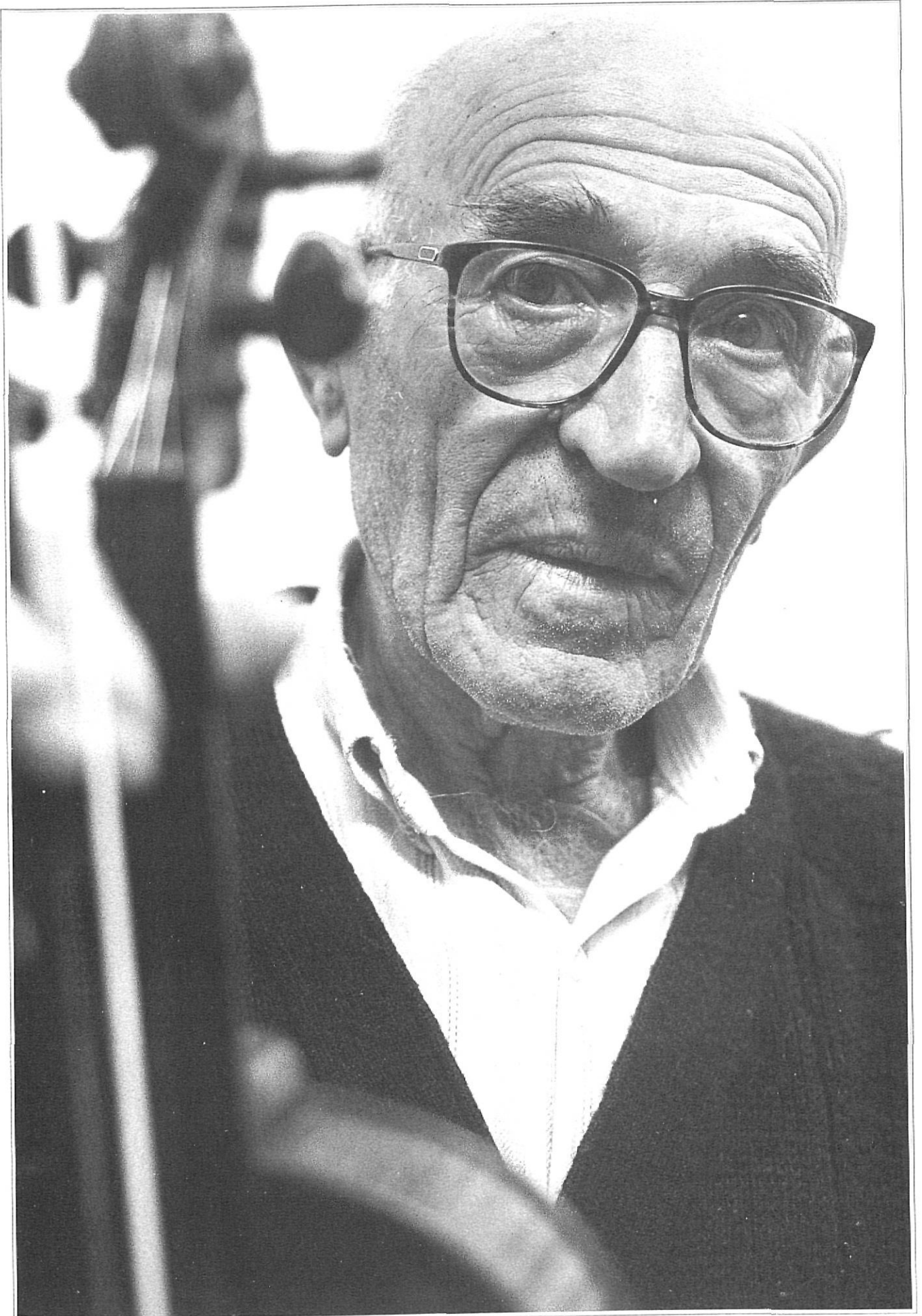
– «Lavi ja tocava el violí i va morir quan tenia 50 anys. El meu pare me'l va ensenyar de tocar i a mi m'agradava molt. Quan tenia cinc anys ja començava a arregar coses per intentar construir-me un violí».

– És veritat que van debutar en públic quan encara no teníeu deu anys?

– «Sí. A vuit anys i mig, ja vaig anar a tocar a la muntanya del Bestracà. Vaig tocar-hi dos balls amb el meu pare i em van donar deu rals. I el dia de Sant Pere, que és el meu sant, els de can Surroca, que és una casa d'aquí, de l'Alta Garrotxa, també em van cridar per anar-hi a tocar a la festa i aquell dia ja m'hi vaig fer tres pessetes. Quan ja vaig tenir nou anys, ja anava a tocar un diumenge a Rocabrúna i un altre a Beget, fins que als divuit vaig haver d'anar a la guerra. Però en tornar, m'hi vaig posar una altra vegada. Sempre he tingut moltes lloques, perquè el meu pare també tocava molt. Quan ja portava deu o onze anys de casat, un dia vam anar a tocar al Bassegoda amb el meu pare i ja ens van dar 200 pessetes per a cadascun. Aquell dia ja vaig veure que això anava bé».

– Quin era el que ara en diríem el vostre circuit normal d'actuacions?

– «Anàvem cap a Rocabrúna, Oix, el Bestracà, Talaixà, la vall del Bac... Sempre hi venia molta gent i a tot arreu tothom quedava content».

Pere Sala i Soler, en Peret de can Blanc, va néixer a Beget (l'Alta Garrotxa) el 17 de març de 1917, en una família en què el pare ja havia estudiat música i l'havia estimulat de molt petit a tocar el violí. Als vuit anys i mig, ja va estrenar-se al costat del seu pare tocant en un aplec al Bes-tracà. Des de llavors no ha parat de tocar en aplecs, festes majors, casaments, bateigs, matances del porc, etc., sempre, és clar, sense micros.

Sol, amb el seu pare, amb el Salvi d'Oix, amb en Fonsu de Lliurona o amb el Tururut Bonai-gua de l'Amadeu Rossell, Peret Blanc ha trepitjat més escenaris que ningú per aquesta franja de país que s'estén entre Olot i els Pirineus. Instal·lat a Camprodon —on cada estiu és el principal protagonista de la Trobada de Músics Sense Solfa— des que fa un parell d'anys va morir la seva dona, Peret Blanc no pot estar-se de tornar sovint a Beget, on ha deixat cases per als fills i és, pot-ser, la imatge més popular del lloc, després de la Majestat. Combatent la sordesa que li resta l'aguda percepció d'antany i in- tentant conservar la memòria que li permet retenir les 130 peces del seu repertori, Peret Blanc se sent il·lusionat en veure que, tot i que ara potser ja no es balla tan bé com abans, ja hi ha qui ha après els temes de la seva collita i els divulga. Músics i grups com Jaume Arnella, Ama- deu Rossell, Jordi Roura, el Ter- cet Treset de la Vila de Gràcia, Artur Blasco —que li guarda cada any un lloc d'honor entre les actuacions de la Trobada d'Acordionistes del Pirineu que es fa a Arsèguel—, Universitat de Rocabruna i Crescendo to- quen peces sortides del violí de Peret Blanc, o les han salvat en discos, o l'han convidat a partici- par en enregistraments d'elapés i cassets.

— És veritat que anàveu a peu fins a Tortellà com aquell qui res?

— «Mare de Déu, oi tant que sí. Això no és res. Anar a Tortellà són cinc hores...: cinc per anar i cinc per tornar a pujar. Això no vol dir res. He corre- gut molt a la meua vida, jo. Anàvem a tocar a Maçanet de Cabrenys a peu. Vuit hores i nou, caminàvem amb el meu pare. En acabar els balls, a les qua- tre del matí, ens en tornàvem cap a casa i quan arribàvem ens anàvem a treballar amb els matxos, sense dormir. No ens n'escapàvem, no».

— De vegades, en una lloga, enfilàveu la nit amb el dia...

— «Sí. Quan anàvem a Monars, per exemple, començàvem a tocar aviat, a

“

Als vuit anys i mig
ja vaig anar
a tocar

”

les quatre de la tarda, i a les vuit ja anàvem per sopar. Havent sopat, hi tornàvem, fèiem un ressopó a quarts de dues i després tocàvem fins que era clar, a les set o a les vuit del matí. Lla- vors plegàvem, i la gent agafava els gossos i se n'anava a caçar. Tornàvem a baixar al migdia per fer un bon dinar, i després, tornar a començar... Sempre caminant».

— L'ofici de músic donava prou per viure'n?

— «Jo he fet de barber, de músic, de treballador de la terra i de tragner. El meu oncle de can Quel tenia matxos i ens aixecàvem a les cinc del matí per portar carbó de Beget a Camprodon per aquests boscos, perquè no hi havia carretera. Era molt maco anar amb els

matxos, però el bestiar s'ha de saber por- tar bé, com els cotxes».

— Llavors Beget estava molt aïllat, pel que fa a comunicacions...

— «En aquella època, érem 780 habi- tants. Ara, entre Rocabruna i Beget no arriben a 50. Ara que hi ha carretera, no hi queda ningú. Quan no hi havia carre- tera, llavors hi havia gent».

— Durant la Guerra Civil, Beget va quedar també isolat...

— «Sí. Bé ho diuen. Jo vaig estar tres anys fora i no sé gaire com va que- dar. Vaig tenir sort, perquè no em va passar res. Estava a Logronyo amb un capità que em va posar de barber. Un dia va sortir un comandant, que era molt bon senyor, preguntant: ¿No hay

“

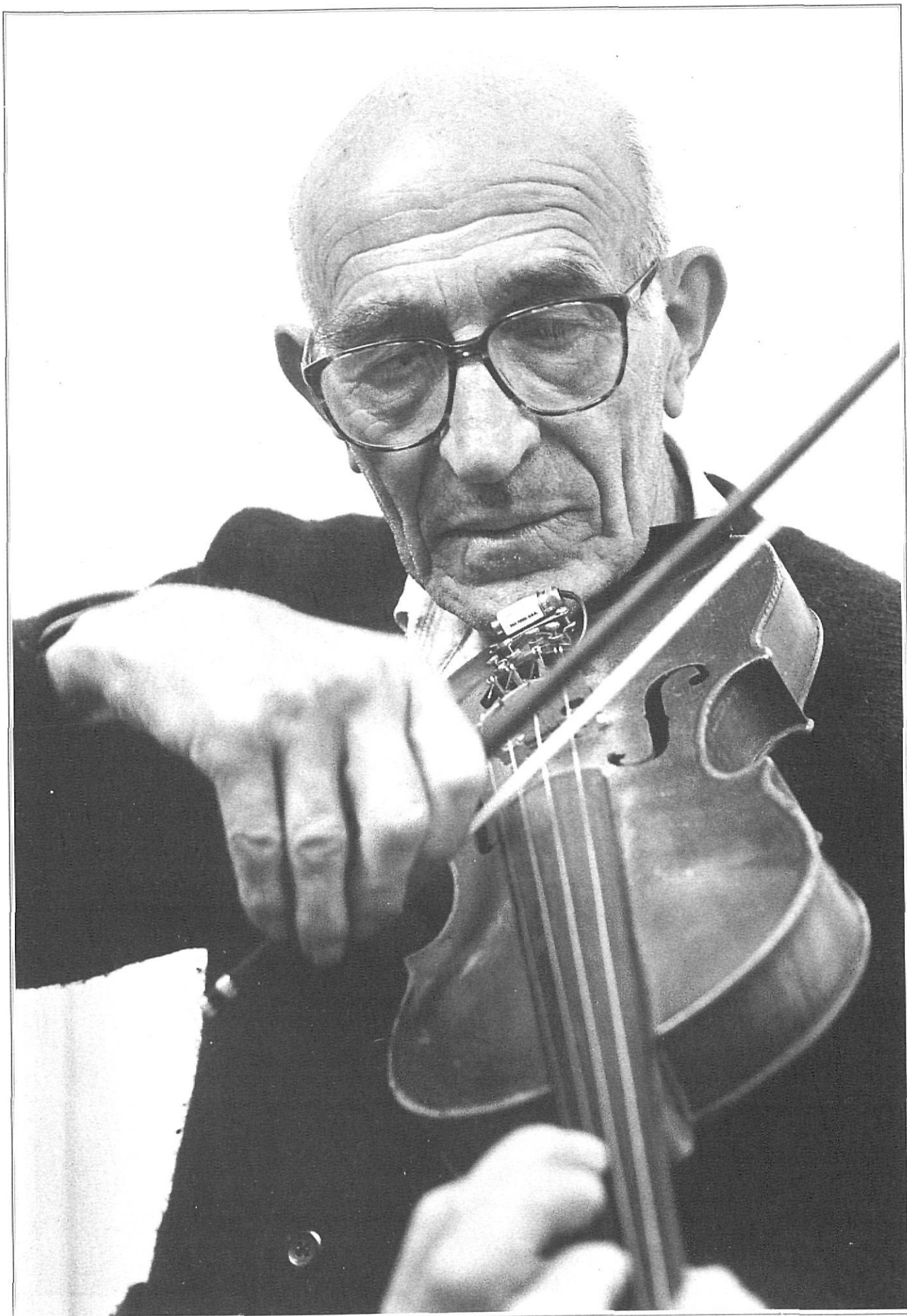
De Beget a Camprodon
hi teníem
tres hores i mitja

”

algunos músicos por aquí? Jo em vaig quedar callat, pensant: Català, espera't, vés a poc a poc. Al cap de vuit dies, en saber que jo era el català que tocava, em va donar un violí perquè toqués. Vaig tocar un pas-doble i vam acabar tots molt contents: ja vaig plegar de tirar cap tir per ben res».

— Vós sou un autodidacte. Heu tocat sempre d'oïda.

— «Ah, jo sí. No sé pas res de solfa, no. Quan venien els músics de Campro- don un o dos cops a Beget pel mes de maig i per la Majestat, que és la festa de Beget, anàvem amb el meu pare a sen- tir-los i miràvem de fixar-nos-hi per treure els balls. Quan marxaven els mú- sics, del que jo no me'n recordava, ja se'n recordava ell; del que ell no se'n re-

“

He fet de barber,
de músic, de pagès
i de traginer.

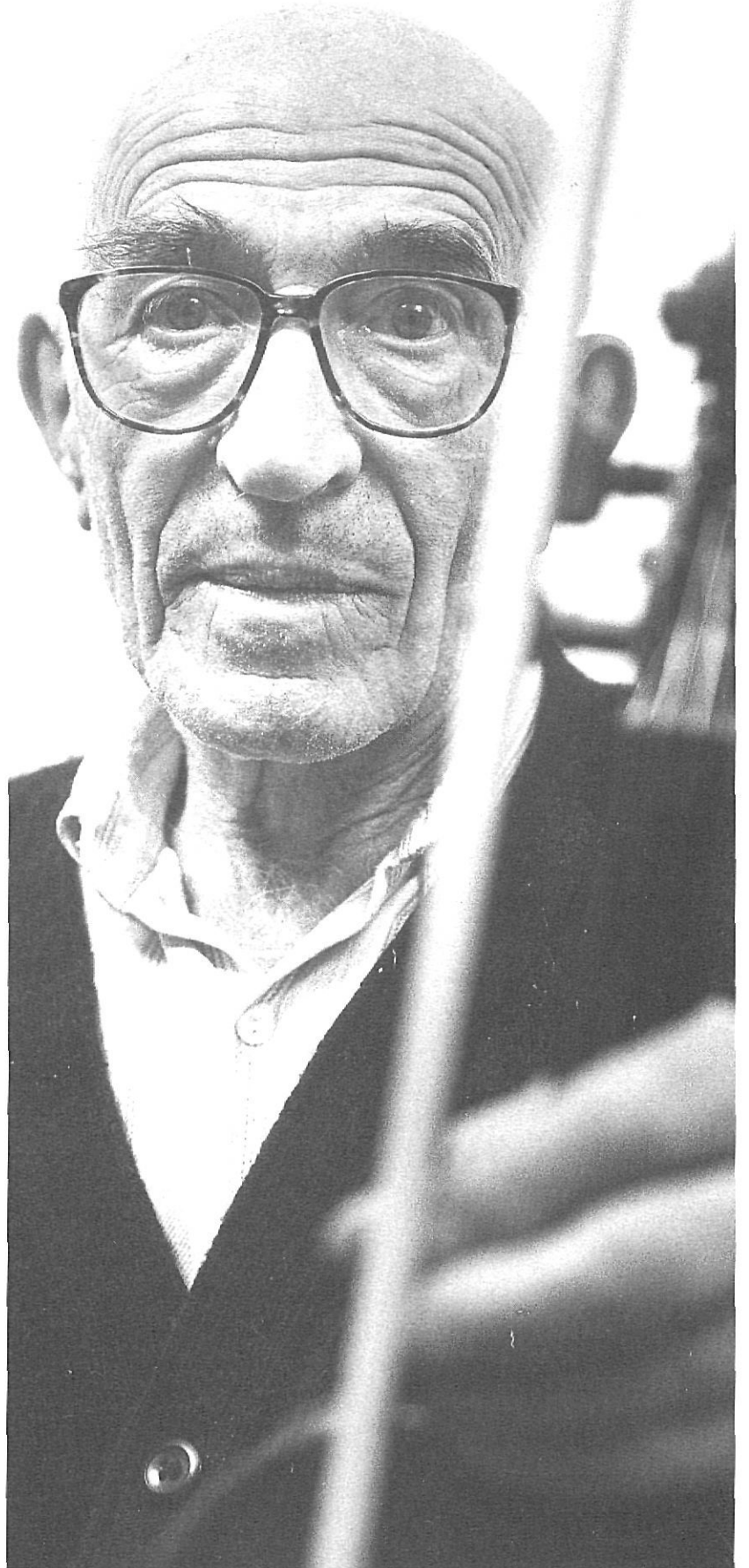
”

De l'Albera al Cadí, Peret Blanc coneix com pocs els secrets de les valls i les serralades pirinenques, que ha viscut en les llargues nits a la vora del foc, tornant de tocar d'indrets sovint ben allunyats, com quan ha hagut de fer vuit d'hores de camí —ell sempre ha anat a peu— per anar a animar una vetllada a Maçanet de Cabrenys i vuit hores més per tornar a casa. No és estrany, doncs, que confii en el violí com a arma de defensa de l'home vulnerable davant els perills de la natura. «Beget era terra de llops. N'hi havia molts i una vegada que se n'hi acostaven uns quants, es va posar a tocar el violí i tots van fugir tot corrent, perquè no podien sofrir-ne el so», explica deixant un regust que recorda el flautista de Hamelín. No és estrany, tampoc, que el director de *La pinyalada* veiés en ell el personatge ideal per donar un aire festiu en un passatge de la pel·lícula, en la qual apareix tocant el violí.

“

No sé pas de solfa,
però tinc 130 balls
de repertori.

”

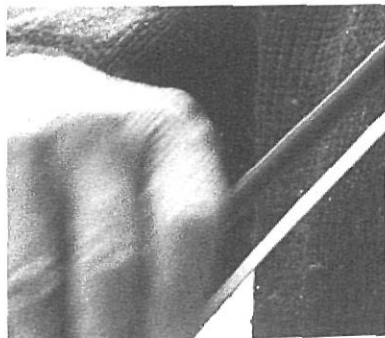
cordava, ja me'n recordava jo. Ara tinc 130 balls de repertori, amb sis sardanes llargues i quatre d'aquestes petites de vuit compassos. Faig des de valsos fins a cotís, passant per pas-dobles, tangos...».

— *I vós no n'heu fet mai cap de peça?*

— «No. Això no vol dir que de vegades no ens inventem algun compàs per fer una cosa o altra... A Rocabruna, però, me'n recordo que hi havia un músic, que ara ja és mort, en Patllari, que em deia: *Pere, ara tocarem un pas-doble molt maco*. Me n'ensenyava un —jo tenia llavors catorze anys— i quan acabava de tocar-lo jo ja li repetia. Fer-ne jo de nous, no. Però treure'n algun que m'acaben d'ensenyar, això sí. Quan festejava amb la meua dona, que ara ja és morta, si estàvem veient que algú tocava, la feia callar perquè em deixés fixar-me en la música i la pogués treure bé».

— *Us hauria agradat aprendre solfa?*

— «Sí, prou. El meu pare ja m'hi volia fer anar a aprendre'n a Camprodon. Però llavors de Beget a Camprodon hi teníem tres hores i mitja, perquè, com que no hi havia carretera, havíem de fer el camí sempre a peu: tres hores i mitja d'anada, i tres hores i mitja de tornada. El meu pare hi tenia molt d'interès, perquè ell sempre s'hi fixava molt i havia anat a aprendre'n. Però jo encara he guanyat més que el meu pare tocant. Quan vaig tornar de la guerra, jo

feia un primer i el meu pare feia un segon. És molt maco, fer una primera part i una segona...».

— *A part de tocar amb el vostre pare, amb qui més ho heu fet?*

— «Vaig estar uns set anys amb el Salvi d'Oix, que és molt bon músic i és d'un poble de músics, i també vaig estar-m'hi set o vuit amb en Fonsu, de Lliurona. Tots dos tocaven l'acordió. Llavors

he estat uns altres set anys amb el grup Tururut Bonaigua, que portava l'Amadeu Rossell i reunia joves de menys de 30 anys, a part de jo. Ara el conjunt es diu Universitat de Rocabruna, però jo ja no hi sóc. L'Amadeu ha sortit llest i canta com un passarell...».

— *L'Amadeu Rossell i en Jaume Arnella són, juntament amb en Jordi Roura, els músics que us han fet conèixer entre els joves que no són d'aquests rodals de Camprodon...*

— «Sí. Van venir un dia a Beget i es van posar a cantar i tocar sortint de

missa. Després van anar recollint les cançons velles que cantaven les dones del poble i potser sí que m'han fet conèixer entre grups com aquests que van a això del Tradicionàrius».

— *Quan heu actuat al Tradicionàrius, la gent s'ha emocionat...*

— «Potser sí. És com aquell cop que estàvem tocant a Granollers, amb un fred que pelava, perquè s'estava acabant l'any, i, al punt de la mitjanit, vam començar a tocar *El vals de la Lolita*. De seguida vaig veure dos homes vells que ploraven. Jo em pensava que no es trobaven bé i resulta que el que passava és que s'havien

emocionat, perquè no l'havien sentit més des que eren joves. Els balls vells són molt macos. Ara també són macos els balls que hi ha. Però ja no és allò del ball que es ballava en aquell temps».

Xevi Planas